

ԼՈՒՍԱՌՈՐԻՉ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Ձ. ՏԱՐԻ, Թիի 6, Մայիս 2023

ԱՒԱՐՏ ԵՒ ՆՈՐ ՓՈՒԼԻ ՍԿԻՋՐ

Համբարձում: Համբարձման Տօն:

Ինչ է խորհուրդը այս պատմական իրադարձության:

Մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի երկրաւոր կեանքի գագաթնակէտն է Համբարձումը: Անոր Տնօրինական կեանքի առաքելութեան աւարտն է եթէ կ'ուզենք:

Քրիստոս Իր յարութենէն ետք քառասուն օրեր իր աշակերտներուն հետ եղաւ, խօսեցաւ անոնց, ուսուցանեց, պատգամեց եւ նախապատրաստեց գալիքին, ծառայական ու առաքելական կեանքի աշխատանքային դաշտին բացուելու: Մէկ խօսքով՝ Քրիստոս պատուիրեց անոնց Իր վկաները դառնալ, փրկութեան բարի լուրը տարածելու ողջ մարդկութեան:

«Բայց երբ Սուրբ Հոգին իջնէ ձեր վրայ, զօրութեամբ պիտի լեցուիք եւ իմ վկաներս պիտի ըլլաք՝ Երուսաղէմի, ամբողջ Հրէաստանի եւ Սամարիայի մէջ, եւ մինչեւ աշխարհի ծայրամասերը» (Գործք 1.8): Այս խօսքերէն ետք Յիսուս իր աշակերտներուն դիմաց երկինք: Համբարձաւ:

Աւարտեցաւ Իր երկրաւոր տնօրինական առաքելութիւնը եւ նոր փուլի մը՝ նոր կեանքի մը սկիզբը դրուեցաւ:

Քրիստոսի համբարձումը կու գայ յիշեցնելու մեզ, որ կարելի էր վերափոխուիլ, այլափոխել մեր կեանքը, հոգին եւ մեր ուղին: Ան մեզի ուժը կու տայ, կը ներշնչէ եւ կը յուսադրէ վաղուան մեր կեանքի բարեւաւման, սակայն փոխակերպելով մեր ընթացքը այլափոխելով ու նորոգելով մեր միտքը, մաքրագարողելով մեր հոգին եւ սիրտը: Այսինքն՝ առաջնահերթ նկատելը մեր հոգեւոր աճը եւ բնականաբար աշխատիլ մնայունին, յաւիտենական կեանքին ժառանգորդ դառնալու:

Համբարձման տօնը այսօր կը յիշեցնէ նաեւ մեզմէ իրաքանչիւրին, որ մենք եւս կրնանք եւ պէտք է դառնանք վկաներն ու դեսպանները մեր Տիրոջ, բարի լուրը տարածելու, Իր սէրն ու կարեցանքը ցոյց տալու մեր նմաններուն՝ մարդուն:

Մեզի կը յիշեցնէ հաւատարիմ եւ զգօն ըլլալ ու պատրաստուիլ Իր վերադարձին, գալուստին:

Եկէ՛ք միասնաբար ունենանք յոյսը փրկութեան եւ վերադարձի: Առաջնահերթ նկատենք հաւատքի ամրապնդումը, հոգեւոր կեանքի աճը եւ հոգով փոխակերպելու մեր ընթացքը կեանքի եւ հաւատարմօրէն դառնալու Իր վկաներն ու դեսպանները:

Ահաւասիկ ՆՈՐ ՓՈՒԼԻ ՍԿԻՋՐԸ:

Բարգէն Արքեպիսկոպոս

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Մայիս ամսուան մէջ, երկու կարեւոր տօներ զիրար կը յաջորդեն: Համբարձում եւ Հոգեգալուստ, որոնց պէտք է անդրադառնալ, որովհետեւ Եկեղեցւոյ կեանքին առանցքը կը կազմեն:

«Լուսաւորիչ»ի այս թիւին մէջ կը տեսնենք Համբարձման եւ Հոգեգալուստեան զոյգ տօներուն նուիրուած գրութիւններ:

Համբարձումը, այն պահն էր, երբ Յիսուս Քրիստոս Իր յարութենէն քառասուն օրեր ետք վերադարձաւ երկինք՝ նստելու Հօր Աստուծոյ աջակողմը: Մեծ է այս տօնին իմաստն ու կարեւորութիւնը, որովհետեւ աւարտն է երկրաւոր առաքելութեան եւ սկիզբը՝ Փրկութեան պատմութեան նոր փուլին: Մեծ ուրախութեան պահ էր նաեւ Քրիստոսի աշակերտներուն համար, որոնք լեցուած էին Սուրբ Հոգւոյն գալուստին յոյսով ու խոստումով:

Միւս կողմէ, Հոգեգալուստեան Տօնին կամ Պետնտէկոստէին, կը նշենք Սուրբ Հոգւոյն էջքը աշակերտներուն վրայ: Գործք Առաքելոցի 2-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք, Սուրբ Հոգին, հրեղէն լեզուներու նման հանգչեցաւ առաքելներուն վրայ եւ այդտեղ անոնք ստացան ուժն ու կարողութիւնը երթալու եւ Տիրոջ խօսքը տարածելու համայն մարդկութեան: Հոգեգալուստը զօրութեան եւ վերափոխման պահ մըն էր, որովհետեւ աշակերտները այս անգամ լեցուեցան Սուրբ Հոգւոյն պարգեւած պարգեւներով ու համարձակութիւնը ունեցան յստակութեամբ ու համոզուածութեամբ խօսելու Քրիստոսի մասին:

Այս երկու կարեւոր իրադրածութիւնները կ'իմաստաւորեն Եկեղեցւոյ կեանքը: Մեզ կը յիշեցնեն Սուրբ Հոգւոյն կարեւորութեան մասին, թէ՛ մեր անհատական կեանքին մէջ եւ թէ՛ հաւաքական կեանքին մէջ: Սուրբ Հոգին մեծ դեր ունի մեր հաւատքի շարունակական ճանապարհորդութեան մէջ:

Անդրադառնալով այս զոյգ մը տօներուն, առաւել եւս կը զգանք Աստուծոյ զօրութիւնն ու ներկայութիւնը մեր կեանքին մէջ եւ կը սկսինք հետեւիլ անոր պատուէրներուն, որոնք մեզ կ'առաջնորդեն:

Սուրբ Հոգւոյն պարգեւները արժեւորենք եւ մենք զմեզ նուիրենք Յիսուս Քրիստոսին ու Անոր անտարանին տարածման աշխատանքին: Թող Աստուծոյ Հոգին շարունակէ առաջնորդել ու զօրացնել մեզ եւ մենք ձգտինք ապրիլ հաւատքով, յոյսով ու սիրով:

Հայր Յակոբ

ՈՍԿԵՂԷՆ ՀԱՄԱՐ

«Բայց երբ Սուրբ Հոգին իջնէ ձեր վրայ, զօրութեամբ պիտի լեցուիք եւ իմ վկաներս պիտի ըլլաք՝ Երուսաղէմի, ամբողջ Հրէաստանի եւ Սամարիայի մէջ, եւ մինչեւ աշխարհի ծայրամասերը»:

Գործք Առաքելոց 1:8

“But you will receive power when the Holy Spirit comes on you; and you will be my witnesses in Jerusalem, and in all Judea and Samaria, and to the ends of the earth.”

Acts of the Apostles 1:8

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՐԸ ԿԸ ԽՕՍԻՆ

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ ԳԱՆՁՆ ՈՒ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

«Քրիստոնեաներու ունեցած գանձին մասին, որ Քրիստոսն է (եւ Սուրբ Հոգին), եւ որ զանազան միջոցներով կը մարզէ զանոնք մինչեւ որ կատարելութեան հասցնէ»:

ՀՈԳԻՆ ԳԱՆՁԸ

1. Եթէ մեծահարուստ մարդ մը երկրի վրայ պահուած գանձ մը ունենայ, ապա ինչ որ ան ցանկայ, իր ունեցած գանձին ու հարստութեան շնորհիւ կրնայ գնել: Աշխարհի մէջ, զոր հազուադիստ բանն ալ փափաքի ունենալ, ապա ամենայն դիւրութեամբ կը յաջողի ձեռք ձգել ու դիզել իր ունեցած գանձին միջոցաւ: Նոյն ձեռով ալ բոլոր անոնք, որոնք Աստուծոյ կը ձգտին եւ զայն կը փնտռեն, անոնք կը գտնեն երկնաւոր գանձը, այսինքն՝ կը ստանան Հոգիին գանձը, որ նոյնինքն Քրիստոս Տէրն է, որ իրենց սրտերուն մէջ կը փայլի: Անոնք կը կատարեն առաքինի ու բարի այն բոլոր գործերը, որ Տէրը պատուիրեց եւ ասիկա կ'ընեն՝ իրենց մէջ գտնուող Քրիստոս գանձին միջոցաւ: Անոնք, այդ գանձին միջոցաւ, ինչպէս նաեւ իրենց մէջ կուտակուած հոգեւոր հարուստ գանձին ապաւինելով ամէն արդարութիւն եւ առաքինութիւն կը կատարեն եւ մեծ դիւրութեամբ նաեւ կը գործադրեն Աստուծոյ պատուիրանները՝ իրենց մէջ եղող անտեսանելի չնորիքին հարստութեան միջոցաւ: Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ. «Այս գանձը մեր մէջ կը կրենք՝ կաւէ անօթներու պէս» (Բ. Կր 4:7), այսինքն՝ այն գանձը, որ իրենց հոգիներուն մէջ իբրեւ սեփականութիւն տրուեցաւ. «Եւ մենք Քրիստոսով ճանչցանք Աստուծոյ իմաստութիւնը եւ գտանք մեր արդարութիւնը, սրբութիւնը եւ փրկութիւնը» (Ա. Կր 1-30):

2. Ան՝ որ կը գտնէ եւ իր մէջ կը սեփականէ այս երկնաւոր Հոգիի գանձը, ապա մաքրութեամբ, անբծութեամբ, առանց բռնադատութեան եւ ամենայն դիւրութեամբ իր մէջ կ'իրականացնէ արդար պատուիրանները եւ կ'ամբողջացնէ բոլոր առաքինութիւնները: Այդ պատճառով ալ աղաչենք Աստուծոյ եւ կարիքի զգացումով խնդրենք իրմէ, որ մեր վրայ թափէ իր Հոգիին գանձը, որպէսզի իր բոլոր պատուիրաններուն համաձայն՝ կարող ըլլանք անարատութեամբ եւ անմեղադրելի վարքով ընթանալ եւ երկնային գանձին միջոցաւ, որ Քրիստոսն է, կարենանք մաքրութեամբ կատարել Հոգիին արդարութիւնը: Ան՝ որ այս աշխարհին մէջ աղքատ, կարիքաւոր, մերկ եւ մահուան դատապարտուած է, ոչինչ կրնայ ձեռք ձգել, որովհետեւ իր աղքատութիւնը արգելք կ'ըլլայ իրեն. սակայն ան՝ որ այդ գանձը ունի, ապա շատ դիւրութեամբ եւ առանց յոգնութեան կամ ցափ ձեռք կը ձգէ ամէն ինչ, որ իր սիրտը իրեն կը թելադրէ: Այսպէս, մեղքի աղքատութեան տակ ինկած հոգին, որ Սուրբ Հոգիի հաղորդակցութենէն մերկացած ու աղքատացած է, եթէ նոյնիսկ փափաքի՝ չի կրնար որեւէ արդարութեան ճշմարիտ պտուղը քաղել առանց Սուրբ Հոգիին հետ հաղորդակցութեան մէջ մտնելու:

3. Ուստի, իւրաքանչիւր ինքզինք թող բռնադատէ եւ Աստուծէ խնդրէ, որ երկնաւոր Հոգիին գանձը ստանալու եւ գտնելու արժանի ըլլայ: Որպէսզի պատրաստ, անմեղադրելի վիճակով, առանց դժուարութեան եւ մաքրութեամբ կարենայ կատարել Տիրոջ պատուիրանները, որոնք հակառակ ինքզինք նախապէս բռնադատած ըլլալուն՝ չէր յաջողած կատարել: Որովհետեւ եթէ Հոգիին հաղորդակցութենէն մերկ ու աղքատ ենք, ապա ինչպէս պիտի կարենանք ձեռք ձգել երկնային գանձերը, առանց նախապէս ստացած ըլլալու Հոգիին հարստութիւնն ու գանձը: Բայց բոլոր անոնք, որոնք գտան Տէրը՝ ճշմարիտ գանձը, ապա խնդրանքով, հաւատքով, վստահութեամբ, մեծ համբերատարութեամբ, դիւրութեամբ եւ հանգստութեամբ կրնան Հոգիին պտուղները պտղաբերիլ եւ կատարել Տիրոջ բոլոր պատուիրանները, որ Հոգին կը պատուիրէ: Եւ այս բոլորը Ան անձամբ կը կատարէ մեր հոգիներուն մէջ, անմեղադրելի կերպով, կատարելութեամբ եւ մաքրութեամբ:

Մեծն Սուրբ Մակար

ԵԿԷՔ ՄԵՆՔ ԱԼ ԺԱՄԱԴՐՈՒԻՆՔ

«Անոնց սորվեցուցէք այն բոլոր պատուիրանները որ ես ձեզի րուի. եւ ահա միշտ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչեւ աշխարհիս վախճանը»
ՄԱՏԹԵՈՍ 28:20

Այս եղաւ Քրիստոսի վերջին պատգամը իր աշակերտներուն՝ նախքան երկինք բարձրանալը, որ պատահեցաւ Ձիթենեաց լեռան վրայ եւ որ նաեւ կը կոչուի Համբարձման լեռ, ուր ժամադրուած էր Անոնց հետ:

Համբարձումը Քրիստոսի վախճանը եղաւ երկրային այս կեանքի սակայն միեւնոյն ժամանակ սկիզբը եղաւ երկնային՝ յափտենական կեանքի: Քրիստոս իր համբարձմամբ կատարած եղաւ, բոլոր օրէնքներն ու մարգարէութիւնները:

Քրիստոսի մահը շփոթի մատներ էր առաքեալներն ու բոլոր հաւատացեալ ժողովուրդը: Այս իսկ պատճառաւ Ան ուզեց ժամադրուիլ անոնց հետ, որովհետեւ մոռցած էին բոլոր Աստուածային ճշմարտութիւնները՝ խաչն ու խաչելութիւնը, մահն ու թաղումը, մութ գիշերուան մը լոյս պահեր էին դարձած: Քրիստոսի համբարձումը այսօր կու գայ մեզի սորվեցնելու, թէ մեր կեանքի ընթացքին հաւատք ու վստահութիւն պէտք է ունենանք Աստուծոյ ծրագրին նկատմամբ: Կու գայ դարձեալ մեզ յիշեցնելու, թէ Ան բնակեցաւ Տիրամօր՝ Սուրբ Կոյս Մարիամի արգանդին մէջ, որպէսզի մեզ կուտութեան դասը սորվեցնէ, ապա ծնելով աղքատիկ ու պարզ մտաւոր մէջ, խոնարհութեան դասը սորվեցուց, այնուհետեւ շրջելով աշխարհի վրայ, սորվեցուց խաղաղութիւն, հաճութիւն, բարիք ու սէր մարդոց միջեւ: Վերջապէս Իր չարչարանքներով ու Խաչի մահով, սորվեցուց ներողամտութիւնն ու համբերութիւնը: Իսկ Իր համբարձումով, Ան բազմեցաւ Հօր Աստուծոյ աջակողմը՝ դատաստանի աթոռին վրայ, անգամ մը եւս գալու աշխարհ, սակայն այս անգամ, որպէս Դատաւոր դատելու աշխարհը:

Սիրելի ընթերցող, մենք ալ մեր կարգին ժամադրուինք Քրիստոսի հետ, ինչպէս որ Ինք ժամադրուած էր իր աշակերտներուն հետ: Որովհետեւ այդ ժամադրութեան ընթացքին էր, որ Քրիստոս պատուիրեց իր աշակերտներուն, որ երթան ու իր մասին քարոզելով՝ մարդոց Իր աշակերտները դարձնեն, մեզ ալ նոյն պատուէրը կու տայ ըսելով, երբ համախմբուինք միասին, փոխանակ գիրար վիրաւորելու մեր խօսքերով, բամբասաքներով ու յոռի արտայայտութիւններով, Քրիստոսը քարոզենք, խոնարհութիւն ցուցաբերենք, ծառայական ոգիով ընթանանք, որովհետեւ երբ Իր մասին կը քարոզենք ինքնաբերաբար Սիրոյ մասին քարոզած կ'ըլլանք: Այդ կատարելով Քրիստոսի տուած մեծագոյն պատուէրը իրագործած կ'ըլլանք:

Մեր ժամադրութիւնը ուրախութիւն պէտք է ըլլայ մեզի համար, որովհետեւ Քրիստոս իր համբարձումով իր տուած օրինակը ինքն իր անձով կատարեց եւ ցոյց տուաւ, թէ երբ ցորենի հատիկը հողին մէջ իյնայ ու մեռնի՝ բազմաթիւ հատիկներ՝ արդիւնքներ կու տայ: Մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս, Ինք որպէս ցորենի հատիկ՝ խաչի մահով, թաղուելով ու յարութիւն առնելով, բազում արդիւնք տուաւ: Եկէք մենք ալ նոյնպէս դառնանք այնպիսի հատիկներ, որ ամէն անգամ երբ հեռք մը ձգենք մեր կեանքի ընթացքին, պտղատու եւ արդիւնաբեր ըլլայ ուրիշին:

Մեր սրտերը բանանք ու լսենք Քրիստոսի հրաւերը: Չարը միշտ պիտի փորձէ մեր մտքերը աղմկել, պղտորել, որպէսզի չկարենանք լսել Քրիստոսի կանչը մեր կեանքի ընթացքին եւ այդ իսկ պատճառաւ այսօր շատ անգամ դժուարութիւն ունինք զանազանելու, թէ ի՞նչ է բարին ու որո՞ն է չարը, ի՞նչ է ճիշտը ու ի՞նչ է սխալը, որովհետեւ մեր մտքերը պղտորած են: Քրիստոս բոլոր դարերու, բոլոր մարդոց հետ միշտ ժամադրուած է, բայց պայմանաւ, որ մենք մարդիկս կարօտը ունենաք այդ ժամադրութեան հասնելու: Ամէն անգամ որ յուսախաբուիք կեանքի ընթացքին, յիշենք որ ժամադրութիւն մը ունինք բժիշկին հետ, որ կրնայ այդ յուսախաբութիւնը յոյսի վերածել, ներութիւնը՝ ուրախութեան, չարիքը՝ բարիքի, ատելութիւնը՝ սիրոյ, հպարտութիւնը՝ խոնարհութեան: Միայն թէ կարօտը ունենաք այդ ժամադրութիւնը յարգելու ու ներկայ գտնուելու հոն, ուր մեզ կը սպասէ:

Եկէք այսօր մենք ալ պահ մը բարձրանանք համբարձման լեռ, որ կը գտնուի մեզմէ իւրաքանչիւրին սրտին խորքը, հոն գտնելու գՔրիստոս, ապահովելու համար իր մշտատեւ ներկայութիւնը մեր կեանքին մէջ, որովհետեւ մեր կեանքը կ'իմաստաւորուի միայն ու միայն Քրիստոսի յարատեւ ներկայութեամբ:

ԵԿԷՔ ՄԵՆՔ ԱԼ ԺԱՄԱԴՐՈՒԻՆՔ...:

Նշան Քահանայ

ՍԱՄՍՈՆ

Սամսոնի ծնողները երկար տարիներ զաւակ չէին ունենար, բայց Աստուծոյ հրեշտակը օր մը երեցաւ անոնց եւ աստեց, որ որդի մը պիտի ունենան, անոր մագերէտ երեքը պիտի չկտրեն, եւ ան իրենց ժողովուրդը պիտի փրկէ թշնամիներէն: Սամսոն շատ ուժեղ էր, եւ իր ուժի գաղտնիքը իր մագերէտն էր: Ան օր մը իր վրայ յարձակած առիծը պատառ պատառ ըրաւ. Ան առանց դժուարութեան կրնար կտրել ամուր պարաններն ու շղթաները:

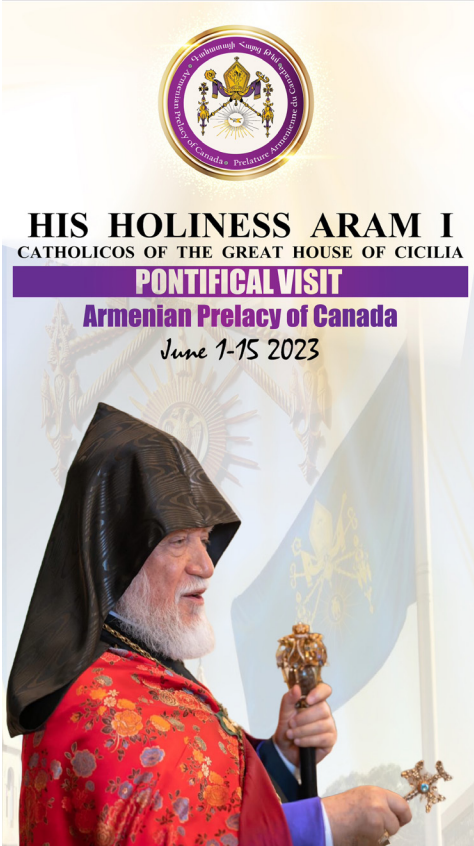
Սամսոն ամուսնացաւ իր ժողովուրդի թշնամիներէն կնոջ մը հետ, որուն տուաւ իր գաղտնիքը, ըսելով.

- Եթէ մագերէտ կտրեն, ես սովորական մարդ կը դառնամ եւ այլեւս Աստուած ինձի ուժ չի տար:

Կինը շատ դրամ ստանալով, անմիջապէս պատմեց թշնամիներուն, որոնք ամբողջութեամբ խուզեցին Սամսոնի մագերէտ երբ ան քնացած էր, աչքերը կուրցուցին ու բանտ նետեցին:

Օր մը թշնամիները, շուրջ երեք հազար մարդ, հսկայ պալատի մը մէջ խնճոյքի ընթացքին, բերել տուին Սամսոնը ու զինք ծաղրելու համար, շղթաներով սիններուն կապեցին: Ան աղօթեց Աստուծոյ, որ իրեն դարձեալ ուժ տայ: Սամսոն պալատի երկու հսկայ սինները հրեց, ամբողջ պալատը փլաւ, եւ բոլոր թշնամիներն ալ մահացան

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ
ԿԻՐԱԿԼՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻ ԱՇԱԿԵՐՏԻՆ ԳՐՔՈՅԿԸ

Ջարագովական 6

ՍՈՒՐԲ ԵՐՐՈՐԴՊՈՒԹԻՒՆԸ Երեք աստուածներ, թե՛ Մէկ Աստուած

Սուրբ Երրորդութեան վարդապետութիւնը ամէնէն թիրմբոնուած եւ դժուար բացատրելի Քրիստոնէական ուսուցումներէն մէկն է։ Երկու թերըմբոնումներ կը ծագին Երրորդութեան շուրջ. ա/ Եռաստուածութիւն, եւ բ/ Սաբելականութիւն։ Այս երկու տեսակէտներն ալ նզովուած են որպէս հերետիկոսութիւններ։ Առաջին տեսակէտին համաձայն, Երրորդութիւնը երեք տարբեր աստուածներու հաւատալիքն է, ինչ որ՝ հեթանոսութիւն է։ Իսկ երկրորդ տեսակէտին համաձայն, Երրորդութիւնը պարզապէս նոյն եւ մէկ աստուածային անձին երեք տարբեր դրսեւորումներն են։

Պէտք է ընդունիք, թե՛ Սուրբ Երրորդութիւնը փորձել բացատրելը, ոեւէ մէկը կրնայ հերետիկոսութեան փորձութեան մատնել։ Ամէնէն ապահով ճամբան, այս պարագային, ստուգելն է թե՛ Աստուածաշունչ Սուրբ Գիրքը ինչ կ'ըսէ այս մասին։ Հարցը այն է, որ Երրորդութիւն եզրը չենք գտներ Սուրբ Գիրքին մէջ, սակայն եւ այնպէս՝ Երրորդութեան յայտնութիւնը, ըմբռնումը հոն է։ Եկէք Աստուածաշնչական մի քանի օրինակներ առնենք։

Նախ ըսենք, թե՛ Աստուածաշնչական զանազան համարներու կը հանդիպինք, ուր Աստուծոյ համար գործածուած կը գտնենք յոգնակի դերանունը, ինչպէս նաեւ՝ երբայերէն Էլոհիմ եզրը, բառացիօրէն, յոգնակի՝ «աստուածներ» իմաստ կը փոխանցէ, որ սակայն կը գործածուի եզակի՝ Աստուած նշանակութեամբ։ Օրինակ՝ Ծննդոց 1.26 եւ 3.22, եալյն։ Սուրբ Գրոց կարգ մը մասնագէտներու համաձայն, յոգնակիի գործածութիւնը Աստուծոյ վեհափառութեան արտայայտութիւնն է։ Եւ սակայն, անոնք չեն կրնար բացատրել այն միւս բազմաթիւ օրինակները, որոնք ջախջախիչ մեծամասնութիւն են, ուր Աստուած ինքն իր մասին եզակիով կ'արտայայտուի։

Աստուածաշունչի առաջին գիրքին, Ծննդոցին, առաջին իսկ համարներուն մէջ, կը տեսնենք Սուրբ Երրորդութիւնը գործի լծուած. կը տեսնենք Հայրն Աստուած կը ստեղծէ երկինքն ու երկիրը, Հոգին Աստուած կը շրջի ջուրերուն վրայ, եւ Աստուած կ'արտասանէ իր ստեղծագործ ԽՕՄՔԸ, եւ նոյնինքն այդ Խօսքին մասին է, որ Յովհաննէս առաքեալ կը գրէ. «մարդ եղաւ եւ մեր միջեւ բնակեցաւ» (Յովհաննէս 1.14), Որդիով՝ Քրիստոս Յիսուսով։

Սուրբ Երրորդութեան մասին անելի բացայայտ օրինակներու կը հանդիպինք Յիսուսի մկրտութեան դրուագին մէջ. Հայրը երկնքէն կը խօսի, Որդին գետին մէջ կը մկրտուի, Սուրբ Հոգին երկինքէն կ'իջնէ՝ աղանակերայ (Մարկոս 1.9-11)։ Այլ բացայայտ օրինակ մըն է՝ Յիսուսի իսկ կողմէ աշակերտներուն տրուած Մեծ Յանձնարարականը.- «Հետեաբար զացեք եւ բոլոր ժողովուրդները ինծի աշակերտ դարձուցէք։ Զանոնք մկրտեցէք՝ Հօր, Որդիին եւ Սուրբ Հոգիին անունով։» (Մատթէոս 28.19)։

Ինչպէ՞ս բացատրել միաստուածութեան «երեք-բայց-մէկ» հասկացողութիւնը

Ապարդիւն փորձեր կատարուած են, Երրորդութեան խորհուրդը լուսաբանելու իմաստով։ Անոնցմէ մէկը՝ հակիթին օրինակն է, իր դեղնուցով, ճերմկուցով եւ կեղեւով, որոնք միասնաբար մի եւ նոյն հակիթը կը կազմեն։ Ինդիորը այն է, որ դեղնուցը, ճերմկուցը եւ կեղեւը հակիթին բաղկացուցիչ մասերն են, պարզապէս. իւրաքանչիւրը, ինքնուրոյն առնուած, հակիթ չէ։ Մինչդեռ, Երրորդութեան իւրաքանչիւր անձ՝ ինքնին Աստուած է եւ ոչ թե՛ աստուածութեան մէկ մասնակը։ Կայ նաեւ ջուրի օրինակը, որ երեք տարբեր վիճակներով կրնայ ներկայանալ.- հեղուկ, սառույց եւ կազային։ Այս ալ ճշգրիտ օրինակ չէ, որովհետեւ, այդ վիճակները նոյն ջուրին փոփոխական տարբեր եղանակներն են։ Մինչդեռ Երրորդութեան իւրաքանչիւր անձ՝ իւրաքանուկ է եւ փոփոխուելով չի վերածուիր միւս անձին (ասիկա վերոյիշեալ Սաբելականութիւնը պիտի ըլլար)։

Արդ, նման օրինակներ կրնան մօտաւոր պատկերացում մը տալ Երրորդութեան մասին, բայց եւ այնպէս՝ ամբողջական չեն եւ կրնան նոյնիսկ սխալ ըլլալ։

Սուրբ Գիրքը մէկ կողմէ կը հաստատէ Երրորդութեան երեք անձանց աստուածութիւնը, միւս կողմէ՝ միաստուածութեան մասին կը վկայէ (տես՝ Բ. Օրինաց 6.4, Ա. Տիմոթէոս 2.5)։ Ասիկա անելի ըմբռնելի դարձնելու համար, պէտք է հասկնալ Նշանակութիւնը «անձ» բառին, ինչպէս նաեւ հասկնալ թե՛ աստուածութեան երեք անձերը կատարեալ են։

«Անձ» կը նշանակէ՝ «իմացական էակ», օժտուած մտքով, զգացականութեամբ եւ կամքով։ Երրորդութիւնը, հետեաբար, երեք իմացական անձերու ներդաշնակ գոյակցութիւնն է։ Իսկ այդ բացարձակ, անեղծ ու անխափան ներդաշնակ գոյակցութիւնը առկայ է, որովհետեւ անոնք կատարեալ են եւ այդ կարատեղութիւնն իսկ է, որով անոնք մէկ Աստուած են։ Կատարեալ՝ այսինքն՝ ամէն բանի մէջ հաւասարագօր, հաւասարապատիւ եւ համախոհ։ Այլ խօսքով, անոնք ունին նոյն կարողութիւնը, կը խորհին նոյն բանը եւ արժանի են նոյն պատիփին։ Երրորդութեան անձերը մնայուն խօսակցութեան եւ հաղորդակցութեան մէջ են իրարու հետ (տես՝ Յովհաննէս 17.1-26, Եբրայեցիս 1.8-9)։ Այս ալ ցուցանիշ է անոնց ինքնուրոյնութեան։

Եզրափակելով

Մեր նպատակը չէր՝ ապացուցել կամ բացատրել Սուրբ Երրորդութիւնը։ Ոչ ոք պիտի կարենար այդ մէկը ընել։ Մեր նպատակն էր ուսումնասիրել եւ հասկնալ, թե՛ Երրորդութեան ըմբռնումը Սուրբ Գրային հիմքեր ունի՞ թե՛ ոչ, եւ տեսանք թե՛ Աստուածաշնչական յայտնութեան մէջ բազմաթիւ օրինակներ կան, որոնք կը հաստատեն Երրորդութեան զաղափարը։ Օգտագործեցինք թե՛ «ափոֆաթիք» (ժխտողական) եւ թե՛ «քաթաֆաթիք» (հաստատական) մօտեցումներ, ըսելու համար, թե՛ ըստ Քրիստոնէական ուսուցման՝ չկան բազմաթիւ աստուածներ, այլ՝ մէկ Աստուած միայն. թե՛ այդ մէկ Աստուածը, նախքան ստեղծագործութիւնը հրեշտակներուն ու մարդոց, յափտենապէս միայնակ գոյութիւն ունեցող Աստուած մը չէր, այլ՝ եռանձնեայ էութիւն մըն է, ոչ թե՛ երեք վիճակները նոյն անձին, այլ՝ երեք անձերը իրարմէ զանազանուող։ Թե՛ Հայրը Աստուած է (Յովհաննէս 6.27), թե՛ Որդին Աստուած է (Յովհաննէս 1.1-3), եւ թե՛ Սուրբ Հոգին Աստուած է (Գրծ 5.3-4)։ Եւ ասոր մէջ կը կայանայ Աստուծոյ մասին Քրիստոնէական հասկացողութեան խորքն ու զեղեցկութիւնը։

Առաջին շրջանի Քրիստոնեայ Եկեղեցւոյ մեծ աստուածաբաններէն՝ Օգոստինոս Հիփոդոնետացին, Սուրբ Երրորդութիւնը կ'ըմբռնէ որպէս ընտանիք, որոնք իրարու միացած են՝ փոխադարձ սիրով եւ յարգանքով։ Ասիկա Սուրբ Երրորդութիւնը լուսաբանող լաւագոյն պատկերցումն է։ Անկեղծ սէրը առնուազն երկու անձ կը պահանջէ։ Իսկ ընտանիքի հասկացողութիւնը, նուազագոյնը երեք անձ կ'ենթադրէ։ Սուրբ Երրորդութիւնը թէ՛ սէրը եւ թէ՛ ընտանիքը իր կատարելութեան մէջ կը ներկայացնէ։

Հայր Գեղարդ

Յ.Գ. մեզի ուղարկեցէք Աստուծոյ եւ ձեր հաւաքի ճանապարհորդութեան մասին ձեր ունեցած հարցումները։

Apologetics 6

THE HOLY TRINITY Three Gods or One?

The doctrine of the Holy Trinity is one of the most misunderstood and hard-to-explain teachings in the Christian faith. The two main myths surrounding the doctrine of the Trinity are 1/ tritheism; 2/ modalism or Sabellianism or Patripassianism (three synonyms). Both of these myths are anathematized as heresies. The first myth is the misconception that the Trinity is about three gods, accusing Christianity of paganism. The second myth is the misconception that the Father, Son and Holy Spirit are the three different modes of the one and the same person of God.

Admittedly, explaining the Holy Trinity puts anyone at risk of heresy. The safest route is to check what the Bible says about the Trinity. The problem is that the word Trinity is not in the Bible! Nevertheless, the concept of the Triune God is there (the word Bible is not in the Holy Bible either, for that matter). Let’s start with not-so-explicit biblical references, then move to clearer ones.

In several passages, God is referred to in the plural pronoun, and the Hebrew word “Elohim” for Godhead is also plural. We see this plural form and the plural pronoun used with the term God in several passages, such as Genesis 1: 26; 3:22, etc.). Some biblical scholars try to explain the plural use of pronouns for God as a reference to God’s magnanimity, and yet they fail to explain all the many other passages, where God refers to himself in singular.

In the very first book of the Bible, Genesis, and in the very first verses of the book (Genesis 1:1-3), we see the Trinity at work; we see God the Father creating the heaven and the earth, we see the Spirit hovering over the surface of the waters, and then we hear God speak the WORD, which “became flesh and made his dwelling among us.” (John 1:14).

More explicit examples we find in the narrative of Jesus’ baptism; there’s the manifestation of the Father, speaking from heaven, then the theophany of the Son, the Father declaring the Sonship of Jesus, and then there’s the Holy Spirit, descending on Jesus from heaven (Mark 1.9-11). Another example is in the Great Commission Jesus gave to his disciples: “Therefore go and make disciples of all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit.” (Matthew 28:19). How to explain the three-in-one monotheistic concept of God?

There have been futile attempts to find examples in the natural world that would illustrate the mystery of the Holy Trinity. There’s the example of the egg, which is inaccurate in that the shell, white, and yolk are parts of the egg, not the egg itself. The Father, Son, and Holy Spirit are not parts of God; each of them is God. Then there’s the water illustration, which is somewhat better but fails to describe the Trinity adequately. Liquid water can become solid or gas, but God the Father never becomes the Son or the Spirit; that would be modalism or Sabellianism, as mentioned above. Hence, while these illustrations may give us a picture of the Trinity, the picture is not entirely accurate.

The same Scriptures that affirm that all three Persons of the Trinity are divine also unequivocally affirm monotheism (Deuteronomy 6:4; 1 Timothy 2:5). To illustrate the Trinity better, we need to define and understand what we mean when we say “person(s)” and that the three persons of the Trinity are perfect. A person can be defined as “a center of self-consciousness.” A person has a mind, emotions, and a will, can communicate with others, and can perform actions. When we speak of the concept of personhood as it relates to the Trinity, we mean God has three centers of self-consciousness. Yet this one Being (the triune God of Scripture) possesses one indivisible essence, and this indivisibility is because they all are utterly perfect! And because they are perfect, they can co-exist in eternal harmony, and that perfection makes them One God. All three Persons of the one triune God possess the complete attributes of deity; they are all-powerful, equally exalted, and have the same mind. All three Persons are truly divine, yet eternally distinct from one another. The divine Persons can and do communicate with each other (John 17:1-26; Hebrews 1:8-9); this indicates their distinction as persons.

In conclusion:

Attempts to prove or explain, exhaustively, the Holy Trinity can be a risky task. Rather, we tried to validate its biblical authenticity and doctrinal orthodoxy. To arrive at the best explanation, we mixed both the cataphatic (i.e., the positive approach of what God is) and the apophatic (i.e., the negative approach of what God is not) approaches to say that: the Christian doctrine of God that there are no multiple gods, there’s One God; that the One God is not just creating the universe and angles and humans; that the One God is a triune being, and this Trinity of God is not the three modes of God but rather the three persons of God; that all three Persons are distinct from each other; that the Father is divine (John 6:27), the Son is divine (John 1:1-3), and the Holy Spirit is divine (Acts 5:3-4). And this is the depth and the beauty of the mystery of God in Christian understanding.

One of the early church’s great theologians, Augustine of Hippo, believes that the best way to describe the Holy Trinity is to put it in a family context. He believes the Trinity is a family bound to each other in love and honour. This is the most beautiful and intimate way to understand the Trinity-the perfect family bound in love. Genuine love takes at least two persons, and a family takes at least three persons; thus, the concept of the Holy Trinity fulfills both perfectly.

Fr. Keghart

P.S. send us your questions concerning God and your journey of faith.

ԳԻՏԷՐԻ ԹԷ...

Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ Խաչի Տօները չորս հատ են.

1. Տօն Երեւման Սուրբ Խաչին,
2. Տօն Վերացման Սուրբ Խաչին,
3. Տօն Վարագայ Սուրբ Խաչի,
4. Տօն Գիւտ Խաչի:

ԱՂՕԹՔ

Ով Աստուած, երկինքներէն անբովանդակելիդ,
որ սակայն կ'այցելես խոնարհին՝ անոր յայտնելով ներկայութիւնդ,
եւ կը սիրես զոջացող սիրտը,
մեզի աչքեր տուր մարդկային հասարակաց մեղքերուն մէջ
մեր բաժինը տեսնելու,
որպէսզի հպարտութեան մէջ չքայենք եւ մենք մեզ չխաբենք:
Մեր բոլոր արարքներուն մէջ՝ յայտնէ մեզի ինքզինքդ,
որ Աստուածն ես թէ՛ բարկութեան եւ թէ՛ ողորմութեան,
որ հայրերու մեղքերուն համար՝
անոնց երրորդ եւ չորրորդ սերունդներուն այցելելով կը պատժես,
որ նաեւ գթութիւնդ ցոյց կու տաս քեզ սիրողներուն:
Մենք բարկութենէդ կը սպառնք, եւ ողորմութենէդ կը պահպանուինք:
Այսպիսի գիտութիւն մը շատ զարմանալի է մեզի համար:
Չենք կրնար անոր հասնիլ:
Բայց գիտենք, թէ չար աշխարհի մը մէջ,
կանգուն կը պահուինք շնորհովդ,
որ մեզի կու գայ ընդմէջէն առատաբովս հոգիներու բարութեան,
եւ ներող սրտերու,
բնութեան բարիքներու, օրուայ սքանչելիութեան, եւ եղանակներուն կշռոյթին,
ու կեանքի ամբողջ վեհաշուք խոհուրդին:
Մեզ անելի արժանի ըրէ կեանքի հանդէպ
անմիջական եւ վեհ վստահութեան: Ամէն:

Հեղինակ՝ Ռայնհոլդ Նիբուր
Թարգմանեց՝ Գառնիկ Աւագ Քահանայ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԸ

• Յարութենէն քառասուն օր ետք Յիսուս ինչ ըրաւ:

Յարութենէն ետք, քառասուններորդ օրը Յիսուս իր աշակերտները առած
Ձիթենեաց լեռը բարձրացաւ՝ իր վերջին պատուիրաններն ու օրհնութիւնը
տալու համար:

• Յիսուս ինչ պատուիրեց իր աշակերտներուն:

Յիսուս իր աշակերտներուն պատուիրեց, որ բոլոր ախարհը պտըտին,
քարոզեն հեթանոսներուն ու մկրտեն զանոնք՝ Հօրը, Որդիին եւ Սուրբ
Հոգիին անունով:

• Յիսուս ուրիշ ինչ պատուիրեց:

Յիսուս առաքելներուն նաեւ պատուիրեց, որ Երուսաղէմէն չհեռանան
մինչեւ ստանան Սուրբ Հոգին, զոր խոստացաւ իրենց զրկել:

• Յետոյ ինչ եղաւ:

Յետոյ՝ իր աշակերտները օրհնելով Յիսուս, երկինք համբարձաւ:

• Երբ այս պատահածը տեսան, աշակերտները ինչ ըրին:

Յիսուսի Համբարձումէն ետք, աշակերտները երբ ապշած դէպի երկինք կը
նայէին, նոյն միջոցին մարդու կերպարանքով երկու հրեշտակներ երեցան:

• Այդ հրեշտակները աշակերտներուն ինչ ըսին:

Հրեշտակները ըսին. «Ո՛վ Գալիլեացիներ, ինչո՞ւ կեցեր երկինքը կը դիտէք:
Այս Յիսուսը որ երկինք համբարձաւ, օր մը դարձեալ պիտի գայ այնպէս՝
ինչպէս անոր երկինք երթալը տեսաք» (Գրծ 1:11):

ՍՈՒՐԲ ՀՈԳԻՆ ԳԱԼՈՒՍԸ

• Ձիթենեաց լեռնէն ետք առաքելները ո՞ր գացին:

Առաքելները անմիջապէս Երուսաղէմ դարձան, եւ վերնատան մէջ Սուրբ
Հոգիի գալուստին սպասեցին:

• Ուրիշներ ալ կային առաքելներուն հետ:

Հոն նաեւ կային Սուրբ Մարիամ Աստուածամայրը, Յակոբ Տեառն եղբայրը,
աշակերտները եւ ուրիշ հաւատացեալներ, ընդամենը՝ հարիւր քսան հոգի:

• Վերնատան մէջ ինչ տեղի ունեցաւ:

Պետրոս Առաքել առաջարկեց, որ մատնիչ Յուդային տեղ ուրիշ մէկը
առաքելութեան ընտրեն. Ուստի երկու ընտրեալներուն վրայ վիճակ ձգեցին:

• Որո՞նք էին այդ ընտրեալները:

Բարսաբա կոչուած Յովսէփ եւ Մատաթիա էր անոնց անունները, երկու
պարկեշտ եւ բարեպաշտ անձեր:

• Ինչպէ՞ս կատարուեցաւ ընտրութիւնը:

Առաքելները միասնաբար աղօթեցին, որ Սուրբ Հոգին ինք ընտրէ
երկուքէն մին. Վիճակը Մատաթիային ելաւ եւ այսպիսով ամբողջացաւ
առաքելներուն թիւը:

• Երբ տեղի ունեցաւ Սուրբ Հոգիին գալուստը:

Սուրբ Հոգիին գալուստը տեղի ունեցաւ Քրիստոսի Համբարձումէն տասը
օր ետք՝ Կիրակի օր:

• Ինչպէ՞ս եղաւ:

Երբ վերնատան մէջ եղողները միասնաբար կ'աղօթէին, յանկարծ սաստիկ
հովի նման ծայն մը ելաւ, եւ Սուրբ Հոգին հրեղէն լեզուներու կերպարանքով
անոնցմէ իւրաքանչիւրին վրայ հանգչեցաւ:

• Ինչ եղաւ այս հրաշալի դէպքին արդիւնքը:

Բոլորն ալ Սուրբ Հոգիին շնորհքով եւ իմաստութեամբ լեցուեցան, սկսան
տարբեր-տարբեր լեզուներ խօսիլ, այնպէս որ, ով որ տեսնէր զիրենք՝ կը
զարմանար:

Տուփիկներուն մէջ եղած բառերը զետեղէ կրակէ լեզուներուն մէջ:

ՍԷՐ

ՈՒՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ

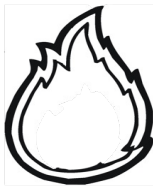
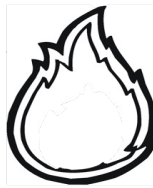
ՀԵՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶՆՈՒՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԲԵՐԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԺՈՒԺԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԾԻՍԱԿԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ ԽԱՉ

Աստուածորդոյն Խաչին նուիրուած տօներէն մին է Երեւման Խաչի տօնը:

Ան ոգեկոչումն է 351 թուականին, Հոգեգալստեան տօնին օրը, առաւօտեան
ժամը 3:00-ին, երկինքին վրայ ճառագայթող ահաւոր մեծութեամբ խաչի նշանին, որուն
մէկ ծայրը Գողգոթայի բլուրէն կը սկսէր, իսկ միւս ծայրը կը հասնէր մինչեւ Համբարձման
լեռ:

Այս դէպքը պատահեցաւ Երուսաղէմի Կիւրեղ Հայրապետի գահակալութեան
առաջին տարին եւ Երուսաղէմի ժողովուրդը ականատես դարձաւ հրաշապատում այս
դէպքին:

Կիւրեղ Հայրապետ հրաշապատում այս դէպքը տեղեկագրեց Կոստանդնուպոլսոյ
Կոստանդ կայսրին: Սոյն նկարագրականը ամէն տարի՝ Երեւման Խաչի տօնին, որպէս
ընթերցում կը կարդացուի մեր եկեղեցոյ մէջ:

Կիւրեղ Հայրապետի բացատրութեամբ՝ Խաչի այս երեւումը ուղղափառ
դաւանութեան պաշտպանումն է արիստականներու մոլորութեան դէմ, որոնք Կոստանդ
կայսրին պաշտպանութիւնը կը վայելէին:

Հայ Եկեղեցին Երեւման Խաչի ոգեկոչումը ամէն տարի Յինանց հինգերորդ
Կիրակի օրը կը տօնախմբէ:

ԱՌԱԿՍ ԶԻՆՉ ՅՈՒՑԱՆԷ...

ԻՍԿԱԿԱՆ ՆԱԽԱՄԱՐՏԻԿԸ

Քաջամարտիկ զօրական մը, իր թագաւորին կողմէ կը հարկադրուի յաղթական
մենամարտի ելլել ուրիշ թագաւորի մը դէմ: Այդ թագաւորը, իր ծերութենէն վախճալով, ճարը կը
գտնէ մագերն ու մօրուքը կը ներկէ: Ճակատամարտին այդ հնարքը չ'օգնէր իր բնութեան եւ կը
պարտուի:

*Այս առակին իմաստը հեպտեալն է. Տիրոջ կողմէ քաջամարտիկ եւ ախոյեան կը
կոչուինք դէւերուն դէմ պայքերազմելով: Բայց եթէ հին մեղքեր ունինք եւ բարի կը ձեւանանք,
կը պարտուինք, երբ իսկապէս բարիին զօրութիւնը չունինք:*

Մխիթար Գոշ

Ազգային Առաջնորդարան
Armenian Prelacy of Canada
Prélature Arménienne du Canada

514-856-1200
prelacy@armenianprelacy.ca
www.armenianprelacy.ca

Խմբագիր՝ Հոգեշնորհ Տ. Յակոբ Վրդ. Եագուպեան
3401 Olivar Asselin Montréal, Quebec H4J 1L5